

ЗМІСТ : ЗТН.1

К 85

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

А. КРЫНІЦКІ

ПАРТЫЯ І НАСТАЎНІЦТВА

(ДАКЛАД НА ДРУГІМ УСЕБЕЛАРУСКІМ
— НАСТАЎНІЦКІМ ЗЬЕЗЬДЗЕ) —

ВЫДАНЬНЕ ЦЭНТРАЛЬНАГА ПРАЎЛЕНЬНЯ
САЮЗУ ПРАЦАЎНІКОЎ АСЬВЕТЫ БЕЛАРУСІ
М Е Н С К—1926

1. Як стаіць пытаньне аб інтэлігэнцыі.

Таварышы!

Пытаньне аб партыі і настаўніцтве—па сутнасьці пытаньне аб рабочай клясе і настаўніцтве, аб соцыялізьме і настаўніцтве, бо соцыялізм—гэта бліжэйшая мэта нашае барацьбы. Гэта мэта вызначае шлях нашае барацьбы і сутнасьць тае арганізацыі грамадства, праз якую мы дасягаем гэтае мэты ў пераходны пэрыяд,—дзяржава дыктатуры пролетарыяту. Галоўная сацыяльная сіла—кляса, якая вядзе барацьбу і сацыялістычнае будаўніцтва, кіруе гэтым будаўніцтвам,—гэта рабочая кляса і прамысловы пралетарыят, які заключае саюз з сялянствам. Галоўная зброя і галоўная кіруючая сіла гэтае барацьбы і будаўніцтва—Камуністычная партыя.

Калі мы ў нашых умовах ставім пытаньне—“Партыя і настаўніцтва”, мы раней за ўсё павінны адмовіцца ад некаторых няправільных уяўленьняў у пытаньні аб інтэлігэнцыі і месцы яе ва ўсіх суадносінах клясаў.

Рабочая кляса дзейнічае ня толькі ў інтарэсах сваёй клясы, яна змагаецца, будзе, стоячы на чале ўсяго чалавечтва, справа рабочае клясы ёсьць справа ўсяго працоўнага чалавечтва. Мы кажам: рабочая кляса—гегемон. У нашай краіне гасць пралетарскае рэвалюцыі рабочая кляса імяцца так арганізавана ўжо ў дзяржаўную сыстэму, якая называецца дыктатурай пралетарыяту, калі пераможная рабочая кляса вядзе за сабой усіх працоўных, маючы за сабой іх падтрыманьне.

Наш гістарычны пэрыяд—пэрыяд таго этапу капіталізму, які завецца імперыялізмам, пэрыяд разгорткай клясавай барацьбы, калі дзьве асноўныя сілы змагаюцца паміж сабой: рабочая кляса і буржуазія. У гэтым змаганьні прамежныя дробна-буржуазныя пласты, у першую чаргу сялянства, яго асноўная маса—сераднякі, ніколі самастойнай ролі не адыгрываюць, самастойнай сілай не зьяўляюцца. Яны прылягаюць то да адной, то да другой клясы. На чале пераважнай масы сялянства—сераднякоў—можа быць або буржуазія, або пралетарыят. У нашым краі пераважную часткаю сялянства кіруе пралетарыят. У рэвалюцыі 48 году ў Нямеччыне буржуазная рэстаўрацыя азначала тое, што на чале сялянства стала кляса буржуазіі. Ніколі ў гісторыі ня было прыкладу, каб дробная буржуазія і, паасобку, сялянства занялі самастойнае кіруючае значэньне.

Гэту ісьціну трэба дасканальна ўсвядоміць у вадносінах да прамежных сацыяльных пластоў.

Як стаіць пытаньне аб інтэлігэнцыі? Інтэлігэнцыя ня ёсьць кляса, ня ёсьць аднастайны цэльны сацыяльны пласт. Пад паняцьце інтэлігэнцыі падлягае толькі ідэалёгічная верхавінка тае ці іншае з клясаў пралетарыяту, буржуазіі або дробнае буржуазіі. У капіталістычным грамадстве значная частка інтэлігэнцыі зьяўляецца толькі ідэалёгічнай верхавінкай буржуазіі і служыць для яе тымі кадрамі, якімі буржуазія карыстаецца дзеля сваіх клясавых мэт. Напрыклад, у часы вялікай французскай рэвалюцыі буржуазная інтэлігэнцыя адыграла вялізарную

ролю як у падрыхтоўцы, гэтак і ў самай барацьбе буржуазіі з фэўдальным грамадствам. У 1917 годзе ў Расіі інтэлігенцыя ў пераходны перыяд ад буржуазнае да пралетарскае рэвалюцыі стала на чале, галоўным чынам, дробнае буржуазіі і разам з ёю, на чале яе ажыццяўляе той кірунак, які найбольш выразна вызначаў Керанскі і партыя сацыялістых-рэвалюцыянераў. Пасьля Кастрычніка, у 1918 годзе значная частка гэтай інтэлігенцыі апынулася на баку поўразьбітае буржуазіі, якая са ўсіх сіл тужылася аднавіць сваё становішча і прапавала пры дапамозе ўнутранае контр-рэвалюцыі і замежных імперыялістых разбуральшчыц створаную дзяржаву дыктатуры пралетарыяту. Але ўжо ў тым-жа 1918 годзе мы бачым, што частка інтэлігенцыі ўжо адыходзіць ад гэтае пазыцыі, становіцца на пазыцыю рабочае клясы, у шэрагі тае часткі інтэлігенцыі, якая цалкам далучылася да пралетарыяту і дапамагала яго справе з першых дзён Кастрычніка.

Зараз, у 1926 годзе, мы таксама ня можам гаварыць, што працуючая ў нашым краі інтэлігенцыя—аднастайны сацыяльны пласт з адным палітычным кірункам. Праўда, уся найбольш сьвядомая і сумленная частка інтэлігенцыі надышла да рабочае клясы, працуе разам з ёю пад кіраўніцтвам партыі. Усё большая частка інтэлігенцыі пераходзіць да гэтай пазыцыі. І ў гэтым сэнсе пералом, вялікае зрушэньне ў радок інтэлігенцыі, у паасобку настаўніцтва, вельмі значны за 1924-1925 г. Але, аднак, і зараз усё, што можна знайсці стракатага ў нашай эканоміцы і ў нашых сацыяльных адносінах і што адбываецца цяпер укладу, аб якіх казаў Ленін, усё гэта можна знайсці і ў галіне ідэалёгіі, палітычных настрояў, усё гэта мы можам знайсці ў радок інтэлігенцыі.

Мы павінны згадзіцца з тым, што значная частка настаўніцтва становіцца і хоча становіцца на пазыцыю пралетарыяту. Але зусім відавочна, што па сваёму сацыяльнаму паходжэньню, па сваёй сацыяльнай сувязі ў мінулым і ў значнай меры па сацыяльнаму ўплыву зараз, асабліва ў вёсцы, настаўнік, працоўны інтэлігент, натуральна яшчэ ў шмат чым ня можа не адбіваць у сабе тых хістаньняў, якія ўласьцівы сярэдняму сялянству. Іначай быць ня можа, бо настаўнік вышаў пераважна з гэтай сялянскай гушчы, бо з гэтай гушчай ён больш за ўсё звязаны, бо ўплыву гэтае гушчы на ім больш за ўсё адбіваецца. Аднак, адначасна мы бачым, што значная частка настаўніцтва ўпарта працуе, каб сапраўды сур'ёзнай тэарэтычнай працай над сабою і ўдзелем ва ўсім практычным будаўніцтве выйсьці на пралетарскія пазыцыі. Мы бачым у гэтай галіне значныя дасягненьні, калі з шэрагаў інтэлігенцыі вылучаюцца моцныя, загартаваныя, сумленныя адзінкі, якія ня толькі па сваіх жаданьнях і поглядах, але ўжо і на справе зьяўляюцца пралетарскімі рэвалюцыянерамі, уваходзячы ў Камуністычную партыю. Гэты працэс будзе надалей паглыбляцца і пашырацца іменна затым, што ў нашым парадку паміж пралетарыятам і сялянствам няма такіх супярэчнасьцяў, якія ня могуць быць узаемна вырашаны, што сялянства ўсё больш падцягваецца, прыбліжаецца да пралетарыяту, усё больш разьвіваецца работа па перавыхаваньню і перараджэньню нашага селяніна ўсімі ўмовамі нашае эканомікі і палітычнага ладу. Гэты працэс усё большага замацаваньня лучнасьці рабочае клясы з сялянствам адбывае ў сабе і інтэлігенцыя, усё больш набліжаючыся да рабочае клясы.

Сярод інтэлігенцыі на бліжэйшы час зусім натуральна можа мець месца размежаваньне ўжо па адным тым, што інтэлігенцыя адбівае ўсе эканамічныя і сацыяльныя працэсы, якія адбываюцца ў нашым краі. На рэйках НЭП'у ўсё больш і больш адбываецца ўмацаваньне

нашай дзяржаўнай, па тыпу сацыялістычнай, прамысловасьці. Гэта азначае, што далей і больш адбываецца ўмацаваньне рабочае клясы,—насіцеля дыктатуры, арганізатара сацыялістычнага будаўніцтва, кіраўніка нашага грамадзтва, нашага ладу. Адначасна сярод сялянства мы бачым працэс сацыяльных перасоўваньняў. З аднаго боку, бядняцкая маса, апора пралетарыяту на вёсцы, зусім выразна стаіць на пралетарскіх пазыцыях; саюзнік рабочае клясы, сярэдняцтва, паступова перабляецца і ўсё больш падцягваецца да рабочае клясы. Але ў гэтым жа часе ў варунках НЭП'у зусім няўхільна адбываецца нарастаньне буйна-буржуазных элемэнтаў: у вёсцы—кулака, у горадзе—нэпмана, паміж якіх нямінуча будзе замацоўвацца таксама „лучнасьць“. Зусім відочна, што гэтыя працэсы знойдуць сабе адбітак і сярод інтэлігэнцыі.

Таварышы! Надзвычайна важна дакладна ўявіць сабе асаблівасьць пытаньня аб інтэлігэнцыі ў кожнай нацыянальнай рэспубліцы. У нацыянальнай рэспубліцы, амаль у кожнай з нацыянальных савецкіх рэспублік, нацыянальная культура зьяўляецца значна адсталай у выніку палітыкі царскага ўраду. У масах працоўных, у першы чарод сялянства, гэтая культурная адсталасьць у кірунку нацыянальнае культуры асабліва вялікая.

Вось чаму ў кожнай нацыянальнай рэспубліцы, у паасобку і ў нас, у БССР, у справе сацыялістычнага будаўніцтва, у ўмовах значнае адсталасьці нацыянальнае культуры, перад рабочай клясай і партыяй стаіць задача прыцягнуць на бок рабочае клясы і ўцягнуць у гаспадарчае, культурнае і палітычнае будаўніцтва сілы інтэлігэнцыі.

Разам з гэтым трэба падкрэсьліць другі момант, момант які грунтуецца на сутнасьці нацыянальнага пытаньня. Нацыянальныя перажыткі яшчэ моцныя, яны і зараз ня зьнішчаны. У варунках барацьбы супроць нацыянальнага прыгнёту мы ня раз наглядалі ў гісторыі блёк буржуазіі, сялянства, а часамі нават і пралетарыяту. Нацыянальнае змаганьне, змаганьне за нацыянальнае вызваленьне зьяднала размаітыя пласты інтэлігэнцыі, замазваючы ўсякія супярэчнасьці паміж імі. Разьмежаваньне ў шэрагах інтэлігэнцыі ва ўмовах нацыянальнае рэспублікі часта бывае захаванае, яго ня ўбачыш іменна таму, што на грунце нацыянальнага пытаньня бліжэй падыходзяць адзін да другога тыя людзі, якія па сваёй клясавай пазыцыі, па сваёй палітычнай і сацыяльнай пляцформе часамі ня так ужо блізкія адны да другіх. У ўмовах савецкага краю барацьба за адраджэньне нацыянальнае культуры, натуральна, збліжае, часам злучае тыя праслойкі ў шэрагах інтэлігэнцыі, клясавыя пазыцыі якіх розныя, нават значна больш розныя, чымся гэта здаецца на першы погляд. Дзеля гэтага зусім зразумела асаблівая цяжкасьць і асаблівая важнасьць, у варунках нацыянальнае рэспублікі, таго, каб выявіць для ўсяе інтэлігэнцыі клясавую сутнасьць пазыцый тае ці іншае групы інтэлігэнцыі, прыцягнуць на бок пралетарыяту большую яе частку, вывесці прамежныя яе пласты са стану хістаньняў і палітычнае пасыўнасьці, выкрыць буржуазнае і дробна-буржуазнае крыло і, урэшце, пераважную частку інтэлігэнцыі павесці за пралетарыятам.

Гэта прызнаньне разьмежаваньня ў шэрагах нацыянальнай інтэлігэнцыі ні ў якім разе не павінна мець сваім вынікам палітыку „адштурхваньня“ з боку партыі і рабочае клясы. Наадварот, кожнаму, хто хоча працаваць над умацаваньнем дыктатуры пралетарыяту, мы гаворым: „Ідзі і працуй пад нашым кіраўніцтвам“. Але адначасна мы мусім цяропліва растлумачваць усе перажыткі сувязі інтэлігэнцыі з клясай буйнае або дробнае буржуазіі; адначасна мы патрабуем адмовіцца ад усякае пазыцыі, варожай дыктатуры рабочае клясы, ад

усіх тых, хто хоча працаваць з намі. Мы проста і востра ставім пытаньне аб разьмежаваньні ў шэрагах інтэлігэнцыі, аб тым, што дыфэрэнцыяцыя ёсьць, што яна пойдзе далей, што яна нямінуча. І мы ня ўтойваем нашых розных адносін да розных груп інтэлігэнцыі.

II. Арыентацыя беларускай інтэлігэнцыі.

Таварышы! Ці правільна робіць партыя? Вы ведаеце, што ўвосень 1925 г. КПБ паставіла ўпяршыню адкрыта ў друку пытаньне аб тым, што ў шэрагах беларускай інтэлігэнцыі і інтэлігэнцыі іншых нацыянальнасьцяў—і расійскай, і яўрэйскай, і польскай—ёсьць некалькі груп. Мы казалі аб тэй інтэлігэнцыі, якая актыўна прыняла пазыцыю дыктатуры пралетарыяту і актыўна ўдзельнічае ў будаўніцтве сацыялізму. Мы казалі аб нацыянальна-дэмакратычнай інтэлігэнцыі, нязначнай групе, супроцьлеглай першай па яе палітычнай пазыцыі. Мы казалі аб тэй частцы інтэлігэнцыі, якая хістаецца і зусім палітычна пасыўная. У гэтым пытаньні можна было ісьці двума шляхамі: замазваць гэта існуючае расслаеньне або ставіць пытаньне рубам. Мы лічылі, што трэба пытаньне ставіць рубам. Нельга весьці правільнай клясавай палітыкі, хаваючы ад сябе існуючыя факты.

Як стаіць пытаньне ў нас, у Беларусі, і як КПБ ставіць пытаньне аб працоўнай інтэлігэнцыі ў цэлым і аб большай яе частцы, я-б сказаў, аб асноўнай масе інтэлігэнцыі, аб настаўніцтве?

Некалькі слоў аб становішчы закардоннай інтэлігэнцыі. Жыцьцё закардоннай інтэлігэнцыі ня можа быць зусім адарвана ад жыцьця, настрою, жаданьняў нашай інтэлігэнцыі, і наадварот. За апошні час зусім яскрава ў шэрагах палітычна выяўляючай сябе закардоннай інтэлігэнцыі вызначыліся тры групы. Першая група—аднае рэвалюцыйныя элементы інтэлігэнцыі і найбольш блізка падыходзіць да нашай партыі. Аб выступленьнях гэтай групы мы ведаем з газэт. Другая група, якая не падыходзіць да пазыцыі нашай партыі, але пайшла на поўнае прызнаньне Сав. улады, заявіла, што хоча працаваць і будзе працаваць пад кіраўніцтвам Сав. улады, прызнала, што савецкая дзяржава Беларусі—адзіная форма, пры якой магчыма правядзеньне правільнай нацыянальнай палітыкі і правільнае вырашэньне беларускага пытаньня.

Гэта другая група сабрала ў свае шэрагі значны лік розных людзей, частка якіх досыць паступова, больш ці менш хутка, эвалюцывізуе да першай групы.

Трэцяя група—гэта тая, якая адкрыта выступае супроць нас, гэта правае крыло з яскрава вызначанай нацыянал-дэмакратычнай пляцформай, супроць арыентацыі на Сав. Беларусь, супроць дыктатуры пралетарыяту, супроць усяе нашае палітыкі ў галіне эканамічнага і сацыялістычнага будаўніцтва—гэта „Сялянскі Саюз“ (Рагуля і інш.) і г. д.

Калі паглядзець, як стаіць справа ў нас, у Сав. Беларусі, то тут, прыкладам, тое самое разьмежаваньне груп, але з іншымі суадносінамі паміж імі і з іншым значэньнем кожнай з іх—адпаведна нашаму ладу дыктатуры пралетарыяту.

У нас, у Беларусі, мы можам вызначыць чатыры групы. Першая, якая ў поўнай меры падзяляе асноўную лінію партыі і працуе на справе з ёй рука ў руку. Гэта група вярбуецца, галоўным чынам, з нізавой інтэлігэнцыі; яна колькасна нязначная, але яе ўдзельная вага, яе ўплыў, кіруючая роля паступова і моцна ўзрастае. Другая група—хоча працаваць з намі і з Савецкай уладай, схільна да яе, але яшчэ ня зусім вышкаліла сябе, яшчэ падпадае пад непралетарскі ўплыў. Трэцяя група—проста варожая нашай палітыцы,—нацыянал-дэмакратычная

група, і чацьвертая група—палітычнае балота, людзі пасыўныя, апалітычныя, якія, пры сваёй пасыўнай пазыцыі, зьяўляюцца цяжкім баластам супроць нас.

Зразумела, што найбольш важнае пытаньне ў даных абставінах, гэта адносна характару нацыянал-дэмакратычнай групы. Нацыянал-дэмакратычная ідэалёгія ў апошні час у Беларусі досыць яскрава выявілася, напрыклад, у працэсе Лістапада. Асноўным момантам гэтай ідэалёгіі зьяўляецца адмаўленьне дыктатуры пралетарыяту, імкненьне да палітычнага параўнаньня сялянства з рабочай клясай („Сялянства—найбольшая сацыяльная група, а таму сялянства павінна кіраваць“). Тут поўнае неразумненьне таго, што сялянства па сацыяльнаму складу вельмі стракатае, расьцярушана, маламоцнае ў клясавай барацьбе ў самастойнай ролі, бо яно ня можа ўзяць на сябе кіраўніцтва клясавай барацьбы. Аб'ектыўна гэта азначае поўную капітуляцыю перад кулаком і буржуазіяй.

Другі момант нацыянал-дэмакратычнай ідэалёгіі—стаўка на кулацкія элемэнты вёскі, якая прыкрываецца замазваньнем клясавага разьмежаваньня ў вёсцы: у нас бо клясаў ня існуе, няма серадняка, кулака і бедняка. Трэці момант—гэта імкненьне да рашаючага ўплыву на дзяржаўны апарат з боку інтэлігэнцыі супроць кіраўніцтва рабочай клясы і Кампартыі.

Сюды адносяцца гэтакія разважаньні: „Дайце інтэлігэнцыі рашаючы ўплыў ва ўсім будаўніцтве, яна ня толькі служыць справе рабочай клясы, яна асноўная, культурная, галоўная кіруючая сіла“. І, урэшце, чацьверты момант—пропагандэ беларускага шавінізму. Гэта выяўляецца ў форме лёзунгу „незалежнасьці“ БССР, які набылае, зразумела, характар барацьбы за буржуазную Беларусь або з кулацкім, або з буржуазна-абшарніцкім урадам. Гэты настрой характарызуе наступваючая лінія адносна нацыянальных меншасьцяў, усьцяж да антысэмітызму, г. зн. да найбольш чорнасопелнага яе выразу.

Вось якія асноўныя моманты знашлі свой адбітак у лістападаўшчыне. Вядома, справа Лістапада не зьяўляецца важнай ужо таму, што група гэта сама-па-сабе ня мае ніякіх рашаючых сіл, якія маглі б умяшацца ў наша палітычнае жыцьцё і будаўніцтва і палітычна канкураваць у якой-небудзь меры і дзе-небудзь з Камуністычнай партыяй. Гэта, зразумела, нікчэмная, мізэрная арганізацыя, але справа ў тым, што мы, у зьвязку з працэсам Лістапада, павінны заглянуць глыбей у тое, што адбываецца ў шэрагах інтэлігэнцыі, і сказаць адкрыта і гучна, што ёсьць яўнае выяўленьне разьмежаваньня ў шэрагах сялянства, якое намячаецца таксама і ў шэрагах інтэлігэнцыі, часткова настаўніцтва, у выглядзе вылучэньня вельмі сымптоматычнай, хоць па ліку і мізэрнай групы. Мы, паўтараю, ня можам сказаць, што ў шэрагах інтэлігэнцыі ёсьць значная група людзей, якая стаіць на лістападаўскай пляцформе,—гэтага ні ў якім разе няма. Але ў раскід ным выглядзе, у асобных частках, гэтакія настроі мы маем. Іншымі словамі, глеба ў нашых умовах, асабліва ў Беларусі, ва ўмовах разьмежаваньня вёскі пры НЭП'е, глеба для гэтай нацыянал-дэмакратычнай пляцформы ў нас ёсьць. Няможна пераацэньваць небясьпеку нацыянал-дэмакратызму. Аднак, нельга таксама яе і недаацэньваць, заплюшчваць вочы на магчымасьць такіх ідэалёгічных хваляваньняў, якія, пры ўсіх добрых настроях, на справе прыводзяць да барацьбы з дыктатурай рабочай клясы і Савецкай уладай. Не папярэдзіць аб гэтым, не паставіць аб гэтым пытаньне проста рабочая кляса і яе партыя ня можа, і мы аб гэтым вам кажам проста.

Зусім ясна, што гэтакія нацыянал-дэмакратычныя настроі ёсць, зразумела, ня толькі ў шэрагах беларускай інтэлігенцыі. З тымі ці іншымі варыяцыямі, галоўным чынам, у звязку з рознымі момантамі нацыянальнага пытання, яны ёсць і ў шэраг, расійскай інтэлігенцыі, пераплітаючыся з праявамі вялікадзяржаўнага шавінізму. Тое самае мы наглядаем і ў шэрагах яўрэйскай інтэлігенцыі, дзе зноў-ткі гэтыя нацыянал-дэмакратычныя настроі набываюць сіянісцкую афарбоўку.

Пераходжу да пытання аб настаўніцтве БССР. Мы лічым, што большая частка настаўніцтва працуе і ўдзельнічае ў будаўніцтве разам з Савецкай уладай і партыяй. Або гэта частка настаўніцтва цвёрда стаіць на пазыцыях пралетарыату, добра сябе вызначыла і загартавала, або ідзе да нас, цвёрда хоча працаваць з намі, але ня зусім яшчэ вывучылася і падлягае яшчэ некаторым хваляванням. Мы лічым, што ў вясковым настаўніцтве мы маем настроі першага і, галоўным чынам, другога парадку. У яго шэрагах мы маем зусім нікчэмную групу, варожую нам, якая выяўляе ідэалёгію Лістапада. Урэшце, у яго шэрагах ёсць значная частка палітычна пасыўнай, палітычна аморфнай масы, палітычнага балота, масы, якая стаіць у баку ад усяго будаўніцтва, з якой нам трэба яшчэ добра папрацаваць, якую трэба, гэтак кажучы, „актывізаваць“, каб падцягнуць яе да нас. Гэта частка настаўніцтва будзе ўсё больш падцягвацца да яго перадавой часткі ў бок больш глыбокага ўдзелу ў будаўніцтве, большага ўсведамлення задач, якія стаяць перад настаўніцтвам цяпер.

Якія гэта задачы?

Пры вызначэнні іх трэба выходзіць перш за ўсё з таго, што настаўнік—гэта працаўнік, змагальнік, будаўнік у справе і барацьбе рабочай класы, першая і асноўная ісціна, з якой вынікае ўсё далейшае. Гэта агульная формула павінна знаходзіць сваё развіццё ва ўсіх практычных пытаннях.

III. Будаўніцтва сацыялізму ў нашым краі.

Каб перайсці да гэтых пытанняў, трэба крыху адхіліцца і раней адказаць на пытанне—ці магчыма будаўніцтва ў адным краі? Зразумела, будаваць сацыялізм у нашым краі зусім магчыма,—з гэтага выходзіць зараз наша партыя.

Гэта не надуманая рэч, а праўда, у якой цвёрда праканалася рабочая класа і яе партыя ў выніку ўсіх апошніх гадоў нашага будаўніцтва.

Што мы маем для таго, каб будаваць сацыялізм і пабудаваць яго канчаткова ў нашым краі?—Мы маем вялізарнае прыроднае багацце, надзвычайна рознастайнае, нязлічонае багацце: рэсурсы энэргетычныя—белы вугаль, нафту, каменны вугаль, торф, размаітае мінеральнае багацце, усякае сырцовае багацце. Мы маем таксама моцны тэхнічны касцюк, на якім будзе і далей нарастаць „мяса“ індустрыялізацыі—прамысловасць і чыгуначны транспарт, якія шпарка растуць і ўзмацняюцца.

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў
бібліятэцы